
LEDARE

DEN SVENSKA ISOLATIONISMEN

Resultatet av EU-parlamentsvalet var förvisso inte den katastrof för demokratin som besvikna politiker ville göra gällande. Däremot ett misslyckande för de flesta politiker.

Mycket har sagts om att folk borde ha begripit, respektive att politiker borde ha förklarat att det inte var en ny omröstning om medlemskap och att EU:s uppgift och syfte var något helt annat än att på några månader ge billig mat och sänkt arbetslöshet. Att EU är det stora fredsprojektet och bör värderas som sådant.

Men i så fall måste man börja tala om detta fredsprojekt i annat än abstrakta fraser. I synnerhet om den konkreta verkligheten är att en del av Europa trots EU:s och andra organisationers ansträngningar företer en bild av krig, förstörelse och död.

Tyvärr har resultatet av EU-valet snarare varit att man ytterligare skjuter ifrån sig denna reella säkerhetspolitiska diskussion. "Man" är främst det socialdemokratiska partiet som sedan länge utbildat en

teknik att skjuta problemet framför sig, med allt större trovärdighetsproblem när det tvingas till omprövning.

Det är inte ett problem enbart för partiet; det hindrar en för landet helt nödvändig säkerhetspolitisk omorientering, nödvändig eftersom den säkerhetspolitiska terrängen inte längre stämmer med kartan.

Det är heller inte ett problem enbart för Sverige, eftersom Sverige sitter med nyckeln till flera grannländers säkerhetspolitiska lösningar, lösningar som dessa länder vill få till stånd innan det är för sent.

Redan under de sista oppositionsåren visade socialdemokraterna reaktionära tendenser i säkerhetspolitiken. Bl a kritiserades Carl Bildt för att han hävdade att Sverige inte kunde stå neutralt om Ryssland angrep de baltiska staterna. Detta likställdes med att han lovat direkt militär hjälp.

Sådana förfälskningar kunde lätt förklaras som inrikes utrikespolitik. Det gamla neutralitetstillhygget som prövats

med framgång mot Hjalmarson och något mindre framgångsrikt mot Bildt plockades fram igen.

Behovet var stort. Socialdemokraterna är naturligtvis medvetna om att de efter valet skulle bli tvungna att svika alla löften om att återställa välfärdsstatens åtaganden. Dessutom förestod en omröstning i EU-frågan, där det pinsamma skulle inträffa att sossarna satt i samma båt som moderaterna och de djupa leden ännu inte hunnit rätta in sig efter fotombytet 1990, då ett borgerligt projekt som hotade neutralitetspolitiken över en natt blev ett socialdemokratiskt, väl förenligt med vår urgamla neutralitet.

Teg och led

Moderaterna å sin sida teg och led för att inte äventyra ett JA i folkomröstningen. Större delen av JA-sidan intygade med en mun att EU-medlemskap på intet sätt äventyrade vår alliansfrihet. Endast folkpartiet vågade säga att ett försvarssamarbete låg i vårt intresse.

Efter valseger och ja till EU blev det bara värre. Först kom kampanjen om Carl Bildts brev till Jeltsin i ubåtsfrågan – snöpligen torpederad av utrikesminister Kozyrev. Så en uppskruvad debatt på temat utfästelser om väpnad hjälp till Baltikum, krönt av en utrikesdeklaration som räcker lång näsa åt balterna och ger lillfingret åt Zjirinovskijs meningsfränder med den på en gång överflödiga och förärvliga tesen

”Vi får heller inte ge andra stater förväntningar om ett svenskt militärt engagemang i händelse av en väpnad konflikt”

Även här kan inrikespolitiska hänsyn vara en förklaring om än inte försvar. Socialdemokraterna var nu i full gång med att svika sina vallöften, i olika omgångar med stöd av de tre säkerhetspolitiskt reaktionära partierna, miljöpartiet, vänstern och centern.

Därmed har Sverige med hög fart backat in i det kalla krigets säkerhetspolitik. Resultatet av EU-valet blir med all sannolikhet att den tendensen förstärks: ytterligare en svekdebatt klarar regeringen inte, och Olof Johansson som upplever en ny vår kommer inte att stillatigande åse någon avvikelse från neutralitetsfundamentalismen.

Ryggmärgsbeteende

Partitaktik är dock tyvärr inte hela förklaringen, mycket talar för att stora delar av ledningen sitter fast i gammalt, tänkande är en överdrift, snarare ryggmärgsbeteende. Den liturgi med vilken man under många decennier sökt försköna ett realpolitiskt val och dölja vissa moraliska defekter i säkerhetspolitiken har fått sitt eget liv och styr handlandet. Samtidigt som försvarsministern högdraget undervisar de högsta militära cheferna i säkerhetspolitik, påpekande att de inte märkt att muren fallit och en ny tid inträtt, reagerar han instinktivt mot allt tal om NATO-samarbete, hindrar att det utreds i försvarsberedningen, förbjuder flygvapnet att studera samverkan i fredsbevarande operationer, tar sig till och med orådet före att argumentera mot NATO:s östutvidgning – trots att NATO i försvarsberedningens säkerhetspolitiska betänkande i våras omnämnde

NATO som en positiv faktor för europeisk stabilitet.

Denna idiosynkrasi har nu blivit ett kinkigt problem när det gäller Sveriges deltagande i en NATO-ledd styrka för övervakning av stilleståndet på Balkan. Man gör frenetiska försök att hävda att vi endast kan delta i Fredsbevarande Operationer (kapitel VI i FN-stadgan), inte i vad försvarsministern med ett något dilettantiskt språkbruk kallar "offensiva anfall" (vilket ingen annan än han talat om). I verkligheten agerar nuvarande FN-styrka bl a efter resolutionen 836 från juni 1993 avseende skydd av fredade zoner, som bygger på FN-stadgans kapitel VII, det som kallas fredsframtvångande verksamhet. Det finns svenskt riksdagsbeslut på att detta är grunden för Nordbat, varför försvarsministerns otaliga uttalanden under senast halvåret är lögn och förbannad dikt.

Utvidgning dröjer

Ytterligare ett sätt att komma ur knipan görs genom att svenska regeringen tycks ställa ett ryskt deltagande som villkor för ett svenskt. Kommentarer överflödiga.

Turerna kring Bosnienstyrkan är väl dock mer pinsamma än reellt skadliga. Av helt annan dignitet är vad som händer i det nordiska området.

Tyvär tyder tecknen på att NATO-utvidgningen kommer att dröja, för

Baltikums del kanske för oöverskådlig tid. Just nu vill man avvakta det ryska parlamentsvalet och inte försvåra för Jeltsin, sedan blir det tal om att avvakta de ryska presidentvalet. Provokationsteorin får alltmer fäste och blir självuppfyllande genom att de ryska chauvinisterna höjer rösten när de ser att det ger effekt. Att den svenske försvarsministern ger sig ut och spelar på Zjirinovskijs planhalva är en extra poäng.

Tilltagande oro

Hur skall då de baltiska staterna, vilkas frigörelse alla hyllar, få sin säkerhet garanterad? Från NATO-håll har antytts att grannländerna här kunde spela en roll. Det är en lösning som Svensk Tidskrift länge har förordat. Den tycks nu mer fjärran än någonsin. Sedan Ingvar Carlsson i Helsingfors för ett år sedan brutalt stängde Finlands dörr till NATO genom att förkunna att ett medlemskap var uteslutet för Sverige har finnarna tvingats uttrycka sig mycket mer försiktigt, vilket i sin tur av en del svenskar tas till intäkt för att de inte vill gå ifrån neutralitetspolitiken. Men de som har insyn i hur det resoneras i våra östra grannländer vet att där råder en allt större oro för den ökande svenska isolationismen. Nordens starkaste makt blir inte mycket att hålla i hand om och när töväder övergår i oväder.